

Ajankohtaista: Sote-luokitusstrategia

Tilannekatsaus sote-tietoarkkitehtuurin ohjausryhmälle 17.9.2020

Mikko Härkönen, Juha Mykkänen
17.9.2020

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Luokitusstrategia TAUSTAA

LUONNOS

Kansallinen Sote-Luokitusstrategia: valmistelun tavoitteet

- Ohjata 2025 aikajänteellä tapahtuvaa
 - Keskeisimpien kansainvälisten luokitusten ja terminologioiden hyödyntämistä Suomessa
 - Käyttö kansallisissa tietorakenteissa, käännökset, jne.
 - Päällekkäisyyksien välttämistä:
 - mitä luokituksia käytetään mihinkin tarkoitukseen?
 - onko johonkin tarkoitukseen välttämätöntä käyttää useita?
 - Panostuksia eri luokitusten ja luokitusperheiden kansainväliseen kehittämiseen osallistumiseen Suomessa ja muuta kansainvälistä yhteistyötä
 - Kansallista luokitusten kehittämistä
 - onko käyttökohteita joihin emme voi hyödyntää kansainvälisiä luokituksia?

Luokitusstrategian sisältö

- Lukijalle
- Tiivistelmä
- 1. Taustaa ja johdanto
- 2 Dokumentin tavoitteet ja rajaukset
- 3 Osa-alueet, käyttökohteet ja niiden lähtökohdat
- 4 Luokituskuvaukset
- **5 Tavoitetila ja toimenpiteet** ← valmistelutyön painopiste tällä hetkellä
- 6 Toimeenpano
- 7 Yhteenveto
- Lähdeaineisto

Mikko Härkönen

17.9.2020

3

Luokitusstrategia TAUSTAA

LUONNOS

Luokitusstrategia: luokitusten käyttökohteita ja huomioitavia seikkoja

- Sähköisen potilaskertomuksen ja terveydenhuollon tietomäärittelyjen jatkokehitys, päätöksentuki
- Sosiaalihuollon asiakastiedot
- Kansalaispalvelut ja hyvinvointitiedot
- Muut sote-yhteiset tarpeet, esim.
 - sote-palvelujen kuvaamiseen käytettävät luokitukset
 - muut sote-uudistuksessa (mm. seuranta ja arviointi) tarvittavat luokitukset
 - toimintakykytiedot
- **Toisiokäyttö: mm. tilastotoiminta, laaturekisterit, tutkimuskäyttö, tiedolla johtaminen**
- Kansainvälinen yhteensopivuus ja tiedonvaihto (mm. EU/eHDSI)
- Kansainvälinen tilastointi ja raportointi, mm. WHO kuolinsyy- raportointi
- Tarvittava osaaminen ja sen kehittäminen / käyttäjät ja kehittäjät

4

Merkittäviä sisältöjä ja luokituksia

- Tarpeen ottaa kantaa siihen, missä määrin, miten ja milloin hyödynnetään ja otetaan käyttöön eri käyttötarkoituksissa
 - SNOMED CT
 - ICPC-3 (ja siirtyminen ICPC-2:sta)
 - ICD-11 (ja siirtyminen ICD-10:sta)
 - Muut WHO-luokitukset
 - ICHI, ICNP, ICF, ICD-O morfologia ja topologia
 - LOINC
 - Toimenpideluokitukset
 - NPU – Pohjoismainen laboratorioluokitus
 - ISO-standardiluokitukset
 - Apuvälineluokitus
 - Kielikoodisto (2->3-merkkinen)
 - UCUM
 - ORPHA (harvinaissairauksien luokitus)
 - FinCC -hoitotyön luokituskokonaisuus ja
 - NIC, NOC, NANDA
- Lääkehoidon luokitukset (mm. IDMP)
- Tarpeen ilmaista selkeästi
 - Pällekkäisyyksien välttäminen julkisen hallinnon yleisen koodisto- ja luokitustyön kanssa
 - Pohjoismainen luokitusyhteistyö esim. WHO-aiheissa (collaboration centre) ja SNOMED CT kansallisten jakelukeskusten välillä (NRC)
 - Missä määrin sosiaalipalveluihin on hyödynnettävissä tai kehitettävissä kansainvälisiä luokituksia

5

Luokituskohtaiset kuvaukset 1/2

- **Luokituksen nimi**
- Lyhenne
- Nykyversio ja versiointisykli
- **Julkaisija:**
- kv vai suomalainen
- Laatija
- Julkaisija
- Lisätietoa netissä (www-sivustot)
- **Scope/käyttötarkoitus**
- Yleinen käyttötarkoitus
- **Käyttökohteet**
- Primaarikäytön kohteet tarkemmin
- Toisiokäyttökohteet
- Tunnettuja hyödyntäjiä
- **Luokituksen ominaisuudet**
- Koodisto/sanasto/luokitus/Nimikkeistö/muu
- Luokituksen rakenne, hierarkia ja suhteet
- Laajuus
- Koodiarvot/määritelmät/ muut koodikohtaiset tiedot
- Onko kytketty johonkin tiettyyn hyödyntämismenettelyyn
- **Tekniset**
- Jakelutapa/muoto
- Avoin vai suljettu jakelu
- Lisentointimalli
- Välinetuki kehittäjille/hyödyntäjille

17.9.2020

6

Luokituskohtaiset kuvaukset 2/2

- **Joustavuus ja laajennettavuus**
- Onko luokituksen mukaisuus määritelty (millainen käyttö tai luokitus on ”standardinmukaista”)
- Laajennustapa ja vaikutusmahdollisuudet
- Osajoukkojen olemassaolo tai hyödyntämismahdollisuus
- **Kypsyys ja asema**
- Kehittämistapa: onko osallistuminen luokituksen kehittämiseen avointa vai tietyn tahon tai ryhmän sisästä työtä
- Virallinen julkaisemiseen liittyvä asema (de jure / de facto)
- Käyttöön liittyvä velvoittavuus: velvoittava / ohjaava / suositeltava alueellisesti ja/ tai tietyssä käyttötarkoituksessa
- Arvio käyttöasteesta kansainvälisesti
- Arvio käyttöasteesta Suomessa
- Arvio käytön kehittämisestä seuraavat 5v ajalla
- Opittavuuteen / käyttöönotettavuuteen vaikuttavat seikat
- Tietojärjestelmissä käyttöönottamiseen vaikuttavat seikat
- **Suhteet muihin luokituksiin**
- **Muuta olennaista**

17.9.2020

7

Kiitos saaduista ehdotuksista ja palautteista!

- Poimintoja sote-tietoarkkitehtuurin ohjausryhmäjäsieniltä saaduista ehdotuksista ja palautteista
 - Luokitusten jatkuva kehittäminen on välttämätöntä, mutta lienee järkevää suosia pienin askelin etenevää ”ketterää” kehittämistä.
 - Suositeltavaa on mahdollisimman pitkään pysytellä yhteisesti sovitussa standardi- ja suositusluokituksissa ja yrittää pitää erillisten versioiden määrä mahdollisimman pienenä.
 - Ainakin sosiaalihuollossa voi olla käyttöä yleisemmillekin hallinnon määrittämisille, kuten EU:n ydintietomalleille, joissa on määritelty mm. henkilön tiedot.
 - Kertakirjaamista toivovat myös loppukäyttäjät, joten sitä ei voi korostaa liikaa. Ja kyllä jo nykyään pitäisi löytyä järjestelmätoimittajilta TAHTOA tämän toteuttamiseen.
 - ICD10 -> ICD11 siirtymä pitää valmistella huolella, koska nykyinen ICD-10 on pohjana hallinnon järjestelmien integraatioissa, erityisesti laskutuksessa ja raportoinnissa.
 - Järjestelmien käytettävyyteen liittyvät huomiot tulisi ottaa vakavasti. ICD-10 on ollut jo niin pitkään käytössä ja 'juurtunut' käyttöön, että kirjaamiseen tulevat muutokset ICD-11 osalta on suunniteltava huolellisesti. Tämän asiantuntijänäkömyksen perusteella voisi olettaa, että ICD-11 koodien käyttöönotto vaatisi muutoksia järjestelmiin, joissa sitä käytetään (eli aika moneen:)).
 - Koodistojen monimutkaisuus pitää pystyä piilottamaan käyttäjältä: koodien syöttökäyttöliittymä ei saa olla pelkkä valintalista, vaan tarvitaan pikemminkin älykäs navigaattori joka ohjaa käyttäjää syötettyjen tietojen pohjalta. Ongelmakeskeisten näkymien (Problem Oriented View) tuottaminen SNOMED Problem list ja diagnoosi- koodistoihin perustuen on hyvä esimerkki paljon lisäarvoa tuottavasta toiminnallisuudesta.

17.9.2020

8

5. Tavoitetila ja toimenpiteet LUONNOS

- Tekstissä on eroteltu yleiset tavoitteet ja toimenpiteet käyttökohdekohtaisista tavoitteista ja toimenpiteistä
- Käyttökohdekohtaisia tavoite- ja toimenpidekuvauksia seuraaviin
 - Sosiaalihuolto
 - Terveydenhuollon keskeiset laajasti hyödynnettävät
 - Lääkehoito
 - Hoitotyö
 - Terveydenhuollon erikoisalajat
 - Laboratoriot
 - Perusterveydenhuolto
 - Toimenpiteet
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset kohteet
 - Hyvinvointitiedot
 - Yleiskäyttöiset ja toimialariippumattomat

5. Tavoitetila ja toimenpiteet LUONNOS – poimintoja / kansainvälinen yhteistyö

- Yleisiä tavoitteita ja toimenpiteitä on mm. organisointiin ja yhteistyöaiheisiin keskittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä
- Kansainvälisen yhteistyö
 - Yhteistyö Pohjoismaiden sekä WHO/ FIC:n suuntaan
 - Tavoitteena olisi, että Suomi liittyisi takaisin WHO Nordic FIC:n luokituskeskustoimintaan sekä koordinoisi näihin liittyviä kotimaisia asiantuntijaryhmiä
 - Keskeinen mm. ICD-11 ja muiden WHO-luokitusten näkökulmasta
 - SNOMED CT
 - Runsaasti valmista sisältöä ja soveltamiskokemuksia & oppeja jo muista maista!
 - Suomessa keskeistä toiminnan vakiinnuttaminen, sisältöjen vähittäinen ja osa-alueittainen kääntäminen, käyttöönottojen ja osaamisen kehittämisen tukeminen ja jatkokehitys STM:n 2018 päätöksen mukaisessa laajuudessa
 - Hyödyntäminen uusissa ja päivitettävissä tietomalleissa (modulaariset tietokomponentit ja asiakirjarakenteet), koodistoissa sekä soveltuvin osin sanasto- ja käsitelmäärittelyissä
 - Kansainvälisten vastaavuusmäärittelyjen hyödyntäminen muihin keskeisiin Suomessa käytettäviin luokituksiin
 - Osajoukkojen (reference sets) hyödyntäminen
 - **Kysymyksiä edelleen mm.:** kuinka tukea suomalaisten asiantuntijoiden sisällöllistä osallistumista kansainväliseen luokituskehitykseen – eri toimijoiden halu ja mahdollisuudet osallistumiseen?

5. Tavoitetila ja toimenpiteet LUONNOS – poimintoja / toimenpiteisiin liittyvät luokitukset: nykytilaa

- Luokituksilla osittaisia päällekkäisyyksiä ja käyttökohteita: leikkaustoimenpiteet, erikoisalojen toimenpide- ja tutkimusnimikkeistöt, terveysinterventiot...

Luokitus	Luokkien määrä
ICHI / WHO (International Classification of Health Interventions)	Yli 8000 terveysinterventiota
SNOMED CT Procedures -osajoukko	59 000 käsitettä
SNOMED CT Surgical procedures -osajoukko	Yli 1000 käsitettä
Kuntaliitto - Radiologinen tutkimus- ja toimenpidenimikkeistö	2120 nimikettä
THL - Toimenpideluokitus	11288 luokkaa
THL - Suun th toimenpideluokitus	701 luokkaa

- Toimenpidekoodistoilla keskeisiä rajapintoja mm. apuväline-, diagnoosi- ja laboratorionimikkeistöihin sekä palveluja kuvaaviin luokituksiin
- Pohjoismaiset versiot eriytyneet jo aiemmin, Pohjoismaisella tasolla toimenpideluokituksia (NCSP/NCSP+) ja tapaturmaluokitusta (NCECI) ei päivitetä enää, koska ne ovat korvautumassa muilla luokituksilla (mm. ICHI)
- EU- ja kv-tasolla mm. International Patient Summary / Procedures: arvojoukko keskittyy tällä hetkellä lähinnä leikkaustoimenpiteisiin (suppea SNOMED CT osajoukko)
- Toimenpideluokitus ja siihen liittyvät kansalliset tietorakenteet toimineet jossain määrin ”oikotienä” uusien tietotarpeiden kansalliseen täyttämiseen ilman uusien rakenteiden tietosisältömäärittelyjen julkaisemista ja toteuttamista
 - Esim. ”lisäkoodit” joilla ilmaistaan etäpalvelukontakteja (korostunut COVID-19 tietotarpeisiin liittyen), aiemman hallitusohjelman valinnanvapauspilotteissa tarvittu hoitoprosessia kuvaavat tiedot

17.9.2020

11

5. Tavoitetila ja toimenpiteet LUONNOS – poimintoja / toimenpiteisiin liittyvät luokitukset: tavoitteita ja toimenpiteitä

- Toimenpideluokitusten osalta tavoitetilassa vältetään useita erillisiä luokituksia eri erikoisalojen toimenpiteitä varten - käyttöön arvojoukko-pohjainen malli, jossa kattavasta nimikkeistöstä muodostetaan tarkempiin käyttötarkoituksiin osajoukkoja.
 - Esim. psykiatrian toimenpiteet ja lisäkoodit THL toimenpideluokituksessa jo muodostettu arvojoukko-tyyppisesti
 - Keskeisiä osajoukkoja edelleen useilla erikoisaloilla, siltauksia mm. hoidon haittavaikutukset / HILMO
- Mahdollistettava myös nykyistä parempi kansainvälinen ja EU-vertailtavuus ja yhteensopivuus.
- Jatkotoimenpiteisiin
 - tarkempi päällekkäisyyksien ja saatavilla olevien vastaavuusmäärittelyjen läpikäynti kv-luokitusten osalta
 - arviointi siitä kuinka Suomessa rajataan toimenpideluokitus käyttökohteet suhteessa laboratorio-, apuväline-, palvelujen kuvaaminen (erityisesti toimenpideluokituksen lisäkoodit) käyttökohteisiin
 - tarkempi ”siivoustarpeiden” arviointi liittyen mm. palvelujen ja prosessien kuvaamisessa käytettäviin tietorakenteisiin ja muihin luokituksiin
 - linjaus a) vähittäinen nykyisen edelleen kehittäminen ja ”siivous” + vastaavuuksien lisääminen vs. b) ”puhtaalta pöydältä” sopivasta kv-arvojoukosta keskeisimmät vastaavuudet vanhoihin määritellen
- **Kommentteja / näkemyksiä?**

17.9.2020

12

Kommentteja? Kysymyksiä?